„ЗАСТАВА“ излази редовно:
средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплат и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 64. У Новоме Саду у уторак 29. априла (11. маја) 1880. ГОДИНА XV.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

Цетиње 26. априла. (Предан у 6 сати 20 мин. по подне, стигао 27. априла у 7 сати 20 мин. у јутру; доцкан за прошли број.) **Симо Поповић и Нико Матановић одоше у Дубровник у међународну пограничну комисију. Арнаути последњих дана по мало придолазе; у Скадар дођоше до 2000 Миридита. Наша војска чува Зету, нешто пуштено дома да уради земљу.**

НОВИ САД, 28. априла.

У прошлом броју јавио нам је брзојав, да је Гренвиљ, као министар спољних послова у Енглеској, издао окружницу велесилама, у којој се ове позивају, да помогну, како ће се осигурати изведење још неизвршених определења берлинског уговора. Још није та окружна нота ни у својој потпуној целини позната, а већ се против ње ограђују они листови, који веле да заступају тако звану консервативну политику на истоку. Енглеска влада у тој својој ноти не би ништа захтевала, што би на приговор наићи могло, као да ће тиме европска дипломација какав не досљедан корак учинити и поћи правцем, којим досад није ишла. Шта више, могло би се напротив тврдити, да се Гледстон тиме ставља у неко противсловље са самим собом. Он, који је, док је у опозицији био, најжешће осуђивао тај берлински уговор, данас као министар први подиже реч, да се осигура изведење тог уговора! Нема ли ту зар никаква противсловља? Па ипак, нису пријатељи истините народне слободе на балканском полуотоку узнемирени због тога Гледстоновог корака, него на против противници те слободе, они, који у Берлину сковаше тај уговор. Откуда долази то? То је отуда, што берлински уговор, као и свако дело руку човекових, имаде својих празнина, својих пукотина. Кад би пак тај међународни уговор заснован био на каквом животворном начелу, онда би се те празнине могле попунити органички из самог тог уговора, могло би се **per analogiam** поступити, те онде, где је један разлог и смер том уговору, једну и исту диспозицију учинити. Но како је тај берлински уговор без сваког вишег начела, то је оправдана бојазан туркољубиве пресе, да ће под руком Гледстоновом разбити се сам тај уговор у ништавило своје. Отуда је зазор њихов већ при првом гласу, да Гледстонов кабинет озбиља хоће да развије нову акцију у источном питању. Страх им је, да приступе томе, јер не знају, куд ће их то да одведе.

Колико нова енглеска влада озбиљно помишља на акцију у источном питању, види се и по промени, коју чини у свом дипломатском особљу. Енглески посланик Лејард у Цариграду мислио је, да сигурно седи у седлу, кад му изненада дође абер да мора путовати, и да ће на његово место доћи Гешен. Узрок је, вели се, што се хоће, да Гешен у Цариграду у ред доведе финансијске одношаје, као што је то у своје време учинио и са египатским финансијским газдовањем. У Стамболу, у султановом сарају, сам глас о доласку Гешеновом произвео је страх и трепет. Та то је онај, који је шкандалозне новчане послове између Исмајил-паше и султана безобзирно на јавност изнео и за сва будућа времена онемогућио.

Бечки дописник „Тајмса“ изводи, да је између Аустрије, Немачке и Енглеске од св. стеванског уговора овамо била кооперација, управљена против Русије, која је сад падом Торијеваца свакако у питање стављена. Дописник за тим данашњу ситуацију овако обележава: „Како је споразум тих трију држава бар неизвестан, то ће у неколико упливисати на одношаје Аустрије, Немачке и Русије с једне, Енглеске и Русије с друге стране и довешће било до обнове тројног савеза, било до енглеско-руског споразума у поравнању њихових интереса на истоку; у изгледу је дакле нека врста утркивања између Аустро-Немачке и Енглеске, да себи осигурају кооперацију Русије за коначно решење источног питања.“

По једној вести „Пол. кор.“ арбанашко питање сваким даном постаје заплетенијим. Пренк Биб Дода, кнез миридитски, стигао је са 2600 момака у Скадар. По томе изгледа, као да је вођа арбанашки готов да из главног места северне Арбанашке покуша остварити независност своју.

Са Цетиња се пак јавља, да стоји обсервациони кор према Арбанасима, који има да чува на југу још неопредељену границу црногорску. „Глас Црногорца“ умесно примечава, да је Црна Гора, хвала Европи и берлинском уговору, на свим границама својим размеђашена и разграђена.

Из Београда се јавља, да ће кнез Милан с министри због отварања ванредне велике скупштине 6. маја у Крагујевац отпутовати. Састанак скупштински вели се, да ће формално отворити министар-претседник Ристић, јер се овога пута неће престона беседа прочитати.

Из Кошутових записника.

У претпрошлом броју саобштили смо Клапкину конвенцију са Србијом и договарање Кошутово са кнезом Мих. Обреновићем, а данас ћемо се још обазрети на договарање мађарске емиграције са Румунијом. Како је познато, споразумео се Клапка и са кнезом Кузом.

Ево конвенције са кнезом Кузом.

„Конвенција а).

„Кнез Куза дозвољује мађарским родољубима да подигну складиште у долини Серета, у Бакау, Ромапу или у другим граници ердељској још ближим местима, као у Окни и Пиатри.

„Кнез ће од Његова Величанства француског цара захтевати 30.000 пушака, од којих ће се 10.000 употребити за оружање молдавско-влашке војске, а 20.000 ставити на располагање вођама мађарских и ердељских усташа.

„Предметом даљих утаначења биће кашње пошиљање ратне залихе, која ће се разделити међу Угарску и кнежевину према њиховим потребама.

„Осим оружја, које се имаде захтевати од савезних влада, захтеваће се од српске владе и известан број топова; један део исти предаће молдавско-румунска влада Угарској.

„С друге стране ће генерал Клапка у Паризу и Лондону радити свим силама, да се одма пошаљу не само пушке са потребном џебаном, него и оне ратне ствари, које требају молдавско-румунске и угарске чете, да узмогну одма ступити на ратиште. Он ће на даље настојати, да добије у Паризу или другде довољан број лечничког особља и неколико женијских и топничких чланова, да онда ове последње две врсте оружја узмогне у кнежевинама организирати.

„Генерал ће се сударити у свим овим питањима са кнежевим парижким одаслаником.

„У Јаш, Букарешт и Галац послаће се угарски агенти, да са кнежевском владом одрже сталне одношаје. Београдски поузданци брину ће се за то, да буде молдавско-румунска влада обавештена о свем, што се онде догађа. Чим букне рат са Италијом, ставиће молдавско-румунска влада угарском војном врховном заповеднику на располагање сва средства, која су нужна за опремање оружја, џебане итд. до границе.

Што се тиче Мађара, то ови обећавају молдавско-румунској влади своју најкрепчију подпору, да освоји Буковину и уклони све тешкоће, које би могле настати услед догађаја и евентуалних замршаја.

„Конвенција б.)

„За успех угарског устанка од велике је важности, да се у Угарској станујуће мађарске, влашке и српске народности одрекну сваког страначког духа, сваке мисли о одцепљењу и свих непријатељства која су године 1848.—49. произвела толику несрећу.

„Оне нека држе на уму, да Аустрија опет може прихватити она варљива средства, којим се служила у споменутој периоди, да ове тада још мрзеће се народности подстиче једну против друге, пак да онда подјарми једну помоћу друге и на тај начин све укупно.

„Мађарски народ уверен је у напред, да су му осигуране симпатије румунских родољуба. И у Паризу очекују од владе кнежевине, да ће она, — вођена својим интересима — свој уплив на суплемике у Угарској и Ердељу употребити на то, да их измири.

„С друге стране ће угарски родољуби одмах на почетку боја отворено прогласити следећа начела, која се имаду примити у њихов устав:

1. Ваља заборавити на све старе сваће и подпуно измирити Србе, Румуне и Мађаре.

2. Једнако право и једнака слобода за све становнике Угарске без разлике племена и вере.

3. Автономија опћине и жупаније. Становници предела с мешовитим језиком установиће управни језик пријатељским путем.

4. Подпуна независност за различите вере и народности у управи богоштовних и наставних послова.

5. Српске и румунске чете организира ће се напосе и заповеда ће им се српским односно румунским језиком. На различите службе у читавој војсци имаде свако право.

6. После свршетка рата имала би скупштина, коју би ваљало сазвати у Ердељу одлучити о управном јединству ове покрајине са Угарском те се неће приговарати, ако би већина закључила, да се Ердељ гледе управе врати у свој стари положај.

7. Све нас мора водити начело братинства. Само то може нас привести к циљу, за којим имадемо тежити; а тај циљ јесте: конфедерација три подунавске државе, Угарске, Србије и Молдавске-Влашке.“

Тридесет хиљада оружја било је збиља послано из Париза, те Кошут извешћује о том следеће:

„Утаначење мира у Вилафранки запречило је такођер практично изведење Клапкиног уговора са Румунијом. Том згодом учинило се само толико, да сам ја, обзиром на оних 30000 пушака, које су за нас биле послате на исток са пуномоћником кнеза Кузе, господином Бал.... но склопио уговор, по којем се један део тога оружја имао за наше располагање чувати у складишту, дочим је други део био остављен Румунима, али уз услов, да нам они у даном случају имаду уручити једнаки број оружја. Код тога су наравно имали реч и они, који су дали то оружје, те је оно услед тога пролазило кроз разне одношаје који спадају на повест будућих година. Ствар се свршила захвалницом, датираном од 17. маја 1863. из Варшаве, која овако почиње: „Le gouvernement national Polonais á M. L. Kossuth“, а на место подписа има печат, на којем стоји пољски орао са надписом: „Rzad Narodovy, Rovnosc. Wolnosc. Niepodleglosc. (Народни директориум, једнакост, слобода, независност.)“

Но несме се мислити да су сви Румуни надахнути пријатељством према Угарској. Дочим Куза само потајно упире око на независност Ердеља, путује Браћано у табор савезника и у једној на Кавура управљеној ноти, изјављује изрично да неверује Мађарима. „Ја знадем, пише Браћано, да су Мађари ексклузивнији него икада и ја им неверујем. Али, све кад би ствари друкчије стојале, ми небисмо се никада могли споразумети с Мађари и то ради Ердеља, којег ми ни под којим условом неможемо оставити Угарској. Румуни с оне стране Карпата, хоће да се с нама сједине, ми смо им обећали, да ћемо их подупирати, те би било издајство, када би их оставили Мађарима, хисторичко право на које се Угарска позива, јесте смешно.“

А да Браћано овде само отворено исповеда што Куза потајно мисли, доказују следеће изјаве из једнога писма Лудвика на Кошута од 25. јуна 1859.

„Молдавска-Влашка је за нас — негледећи ни мало на суседство Ердеља — од врло велике важности; до 30000 Мађара станује само у Букурешту, а незнам колико у Галцу и Јашу, а још у Цанги — то није маленкост.

„Међу тим ја те могу уверити, да се Клапка страшно дао мистифицирати, кад је мислио да је Кузу и његову владу предобио за нашу ствар. Теби су они особито непријатељски. Верност и савез су само празне речи, још горе него то: претварање.“

Колико је па даље Угарска могла рачунати на потпору и пријатељство Србије, доказује следећа нота из енглеске плаве књиге, која се такођер налази међу Кошутовим списима:

„Пуковник Рос, лорду Џону Руселу.

Цариград 11. марта 1853.

„Јуче ме је посетио српски пословођа Николајевић, те ми је приповедио, да му је кнез Менчиков пре неколико дана наложио, да обавести кнеза да имаде одма уклонити Гарашанина из министарства, јер је он ђак Кошутов и Мацинијев. Један члан руског посланства изјавио му је отворено, да ће Русија, ако то кнез не учини, изазвати у Србији устанак или коју другу катастрофу. Николајевић је изјавио да Гарашанин није крив оном чим се окривљује.“

То је слика подунавске конфедерације, како је приказују разлагање аутора ове мисли, разлагање Људевита Кошута.

ДОПИСИ.

Слатина 24. априла. Са жалошћу узимам перо у руку да вам јавим немио и тужни глас, који нас је овђе прије неколико дана задесио. На велику суботу у јутро разнесе тужно брујање звона глас, да је наш парох Емилијан Остојић послије дужег боловања у 34. години свог живота умр'о. То чиним због тога, да његови познаници и пријатељи сазнаду немио случај, па да и они с нама буду учестници туге и жалости.

Покојник бијаше овђе ево већ тринајеста година парохом, кроз које је вријеме своје дужности ревно и на задовољство своме народу обављао. Љубећи њега народ као свога духовнога пастира, љубио је покојник њега узајамном љубави као што то чини свако племенито осјећање одано своме народу. Народност своју отворено је бранио сваком приликом а и дјелом је доказивао да је прави Србин.

Овдашњи грађани изгубили су у покојнику честита свештеника, српски народ изгубио је вјерног поборника за своју народност а пријатељи његови искрена и незаборављена пријатеља.

Укоп бијаше други дан ускрса послије подне. Искупило се много свијета одавде и из околице понешто, који дођоше да отпрате покојника тужном пјесмом до ладнога гроба. Из околице искупило се једанајест свештеника, дошавши учинити покојнику пошљедње цјеловање. На челу те тужне свечаности бијаше г. прота вођински. Покојника донесоше свештеници из његова стана у цркву, гђе се очитало опјело.

Послије свршенога опјела, које је подуље вријеме трајало, пође се на гробље. Прем је хрђаво вријеме било, то ипак без разлике вјере увелича ту немилу пратњу све овдашње грађанство. Стигавши на гробље видјесмо отворен гроб, који ће за час да прими у свој ледни загрљај жртву немиле смрти. Сваки је тежио да види кућу, у којој ће покојник да борави вјечни санак и да баци груду земље на сандук му, те да рече: лака ти била!

Тако ето проведосмо ускршње празнике у жалости. У мјесто грувања топова што је до сада овђе обичај био, вијао се црни барјак на торњу наше цркве.

Нијесам у стању довољно описати прерани овај губитак, с тога завршујем са ријечма: Лака ти била црна земља покојниче, а вјечна успомена међу твојима пријатељима. —ић.

Митровица 25. априла. — (Смрт и погреб Вацлава Душека. Седница окружнога заступства и окружнога школскога већа. Конституирање господарскога друштва за окружје петроварадинско.) Немила смрт затражи овај пут жртву у чиновништву, она нам покоси једнога од најревнијих и највреснијих чиновника крајишке земаљске управне струке баш у цвету у 37. год. живота.

Вацлава Душека ц. кр. котарског тајника више нема међу живима; племенити дух његов одели се од нас, одселио се из ове сузне долине за увек. Земаљски остатци његови предани су дана 18. т. м. у 4 сата после подне уз највећу свечаност мајци земљи.

Покојник је родом из Јозефсдорфа у Ческој, потпуно вешт немачком, српском, ческом и француском језику, ступи по довршеним са одликом наукама на великој реалци у Кубербургу и двогодишњем војном течају за крајишку управну струку у Бечу године 1862. као поручник у службу војничке крајине и то у бившу петроварадинску пуковнију, у којој је и по развојачењу непрекидно деловао страном као управни часник а страном као котарски пристав и котарски тајник. За читавога скоро 18 годишњег службовања покојник је вазда заузимао једно од најодличнијих места међу чиновништвом војне крајине.

Сјајан управо спровод каковога Митровица једва да је игда видила, најбољим је доказом да је овде свеопћа жалост над губитком овога врлога и заслужнога мужа премда није наше горе лист. Лака му била братска српска земља! Вечан му спомен међу нама!

Сутра дан т. ј. 19. т. м. до подне одржавана је заједничка седница окружнога заступства и окружног школскога већа. Сврха ове прве заједничке седнице беше та: да се начело установи раздеоба вотирине од имовне опћине овог окружја новчане своте од 55000 ф. у сврху градње односно адаптирања најнужнијих школских зграда у окружју. Свагде, где се о новцу ради, мучно је доћи до споразума, јер сваки поједини заступник жуди за што већим материјалним пробитком. Но узпркос тому пође одважном и разборитом упливу господина председника окружнога управитеља Ј. Ч. иза подуже дебате за руком склонити увиђавно заступство на закључак колико праведан толико сврси најбољи одговарајући. Мале на име опћине од неколико стотина житеља, у којих су већим делом сасма рушевне куће да се не каже колибе, нису у стању извести школске зграде, која би по трошковнику стајала преко четири хиљаде форината.

Ова околност с једне стране а с друге стране веће или мање сиромаштво појединих опћина те величина нужне грађевне своте склонила је окружно заступство и окружно школско веће на закључак, јер ће се на темељу истога за кратко време извести моћи најнужније школске зграде у окружју.

У опште једне, по физичну и душевну културу у свом крају уже домовине наше важне чињенице неможемо ћутеђ мимоићи.

Почетком текуће године одпочело се је својски о том радити, да се у Митровици, у средишту окружја варадинског оснује задруга господарска (економска.) Месеца јануара ове године конститујисао се у горњу сврху привремени одбор преузев си племениту задаћу да с једне стране у задругу добије што више чланова, а с друге стране преуготови све за главну скупштину потребне предрадње.

Позив одборски неостаде без успеха, до селе приступи друштву 267 чланова, који су при првом састанку показали доста моралне снаге и одважне воље дапаче и одушевљења за господарску задругу, коју ће по том судеђ без двојбе свим могућим средствима и подупирати.

Дивно ли је виђети било први састанак приступивших друштву чланова који не жалећи ни трошка ни труда из најудаљенијих крајева окружја похиташе у Митровицу на заједнички договор на пољу културноме.

Да ће друштво успјешно моћи развити делателност своју, за то нам јамчи велика приправност којом су се позиву одборском многобројно одазвали већином свећеници без разлике вере, државни и опћински чиновници, трговци, обртници, отменији сељаци; у опће они фактори, који су у стању, друштвене сврхе не само материјално него и душевно подупирати.

Дана 20. т. м. конституисало се друштво као самостално господарско друштво за окружје петроварадинско, изабрав си једногласно председником господина окружног управитеља Јована Чудића, подпредседником господина Трумића одветника, тајником господина Фрању Дубравчића, окружног школског надзорника, благајником господина Стевана Маглова котарскога акцесиста и дванајст одборника и шест заменика.

Скупштина је са некојим преинакама, тичућих се права и дужности друштвених чланова, у битности попримила постојећа већ правила господарског друштва у Загребу и поднела их путем окружног управитељства крајишкој земаљској влади на одобрење. **М.....**

Брестач на Ђурђев-дан. По владиној наредби од 1874. повећане су наше полит. обћине. Тим повећањем хтела се да изведе штедња, јер се држа да ће тако институција опћ. поглаварства народ јевтиније стати. — И јесте на тај начин неким, нарочито мањим селима олакшано. — Али кад се у обзир узму издатци већих места, који се издатци именом опћ. намет крсте онда је већим селима штета учињена у толико, што покрај великог опћ. намета што га плаћају, опет немају уреда свога; као што је ову околност расветлио дописник из Дивоша у 48 броју цењ. ов. листа. — Јасно је дакле да та владина наредба има и својих врло тавних страна. — Опћинско заступство и опћ. поглаварство, то су две главне чињенице опћинског организма. — По правилу код сваког је поглаварства опћинског, ово чиновништво: начелник бележник, благајник и оврховођа, а изнимка је, ако где при опћ. поглаварству нема по једног или двојице писара. — Брестачка полит. опћина најмања је у румској поджупанији, те за сада нема ни једног писара, — неби га ни требала, само кад би она четири чиновника сложно раду прегли, и кад би за свој позив довољно спреме имали. — Као очевидац и познавалац постојећег стања, тврдим да је јака оскудица у фактима којима би ова два услова — вредноћу и слогу чиновника с једне а спрему њиову с друге стране — доказати могао; да пак што потпунији облик слика покаже пређи ћу ближе. — Крајем 1879 а и на почетку 1880 дакле у времену од неколико месеца отпустила је краљ. поджупанија оврховођу пак бележника а најпосле је и начелника на оставку принудила. Рад отпуштених чиновника био је никакав или по народ штетан; то су мотиви са којих је поджупанија одлучни корак учинила те поменуте чиновнике са управе уклонила са намером, да их бољима замене. — И ко би томе могао бити противан?

Та народ је толико у оскудици да се не може лебом да захрани па како да плаћа још и нерадише чиновнике! — Али чиновници што су понамештани на место отпуштених то у привременом то у намесничком својству нису бољи од првих те је тако племенита намера наше поджупанија и опет остала јалова. Влада је позвана да штити и унапређује интересе народа и кад наша поджупанија показује обилату вољу (бар овом приликом) у вршењу те свете јој задаће, онда је свакако и наша држављанска и родољубива дужност да јој раширених руку на сусрет изађемо пак да своју речемо, те нашим обавештајима је потпомогнемо. — Није далеко, кад ће се чиновничка места сталним чиновницима попунити а на место начелника већ је и стечај расписан. — За сад је у нашој полит. опћини прави неред, то је недавно и сам госп. поджупан признао те се нада да ће нови начелник — пошто изабран буде — довести све у прави ток. — Нови наш бележник човек је од рада ако и не беше од реда, за остале пак чиновнике прво не смем да тврдим. Бележник се тако рећи укопао у акта а сва остала господа се шетају, јер држе да нису дужни бележнику помагати. — Кад се једном увиди да сам бележник збиља није у стању да смогне огромне послове, онда ће тек краљ. поджупанија уредити и место писара при овој полит. опћини. — Та ено људи у Суботишту Буђановци и Сибачу, не могу да добију вашарски цедуља на своју марву! Благајник отишао у госте, оврховођа иде за барјаком, та нису они дужни „цедуље“ издавати, то је чисто бележников посао?! Баш таковог нерада није било за читаве прошле две године, па ако ће се већ томе злу доскочити — онда молимо што пре. Потрице на житу на зобови и ливадама скочиле су до безброја а тако исто и краће. — Потричари и крадљивци су већ и поватани али је то све пређутано. У Брестачу су две правне опћ. куће — станови опћ. чиновника, а благајник опет зато седи у Буђановци. — Што благајника возакају буђановчани сваки дан у Брестач, па каткад и по два пута на дан, то се нас неби ништа тицало, али што г. благајник није на време у уреду, те отуда мањка једна радена снага, и што ћемо тако можда још и писара плаћати морати — према томе не можемо бити равнодушни. — Још 1879. г. отишла је краљ. поджупанији једна жалба из Буђановаца којом се доказују терет на народ са возакањем г. благајника а и претставка начелникова, којом доказује да је благајник код благајне у Брестачу нуждан; па све до данас нема повољна решења. — Нови дакле начелник ма како био енергичан, неће моћи одржати реда и поретка ако краљ. поджупанија не концентрише радне снаге и не настане најозбиљније на томе да чиновништво солидарно раду прегне, раду, за који је и властима и народу одговорно. — Да је пак човек енергичан за начелника овој пол. опћини нуждан то ће сваки признати ко околности познаје и ко је увидео досадањи неред у писарни, на друму, на улицама, у школи итд. **Х. Б.**

Изјаве српских општина.

Досад су ове општине закључиле претставком на саборски одбор тражити што скорији народно-црквени сабор због промене у српској хијерархији:

Нови Сад, Чуруг, Вел. Кикинда, Рума, Башахид, Итебеј, Баја, Сента, Сентомаш, Суботица, Моле, Вел. Бечкерек, Карловац, Петрово Село, Митровица, Пакрац, Госпођинци, Турија, Ђала. Шид, Адоњ, Сомбор, Фаркаждин, Ст. Бечеј, Меленци, Вршац, Ада.

Нови Сад 28. априла. Из Аде нам јављају, да је и тамошња српска прав. црквена општина у својој скупштини, која је о овогодишњим благовестима држана, једногласно закључила, да поднесе претставку саборском одбору у Карловцима ради што скоријег сазива народно-црквеног сабора нашег.

— Добили смо посмртну објаву, да је Андрија Мочоњи Фењски, који је био више пута посланик како на уг. тако и на српском сабору, који је редовни члан академичког друштва у Букурешту, после дужег боловања о Ђурђеву дне у Темишвару преминуо.

— Усљед болести једне суделачице одгађа се беседа „српске више девојачке школе у Новом Саду“ на 10. (22.) мај о. г. што се овим до знања ставља нарочито поштованој публици са стране којој су позивнице за 3. (15.) мај већ разаслане. —

Због тога, што је изостала данашња горња пошта, не доносимо у овом броју новије.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је:

ЈАВОР

бр. 17.

Садржај: „Напред, у Сибирију! У насеобине!“ Из живота цара руског Павла I.; Из даљине, песма Мите Калића; Зелене кајсије, успоменка из детинства једног Икс-Инсилонта; Крај (Ленау) од Ст. Т.; Пророштво цара Саула од П.; Грађа за историју неких банатских села (Уздин). Листак: Хаман и Естира, идила Сахер-Мазоха (свршетак); Књижевност (Путовање у накрст око земље од В. Пелагића, Bosna od V. Klaića); Белешке; Разно; Одговори.

Цена „Јавору“ на четврт године за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину 1 ф. 25 новч; остале земље 1 ф. 50 н.

СРПСКА ЗОРА

илустрован лист за забаву и поуку.

Година пета.

Изишла је IV. свеска „Српске Зоре“ са овим садржајем:

I. ТЕКСТ.

1. Српске народне питалице. Скупио и на јавност изнио **Вук Врчевић.**
2. Добар пријатељ. Прича **Брета Харта.** Превео И.
3. Не дирајте. (Е. Гајбел) Превод **Милорада П. Шапчанина.**
4. Потемкина на Дунаву, 1790. Историјска приповетка од **Г. Данилевског.**
5. Одломци из Гетеовог „Фауста“. Превео **Архимандрит Сава Павишевић.**
6. Црногорске женскиње
7. Јавна хигијена пред срп. народном скупштином. Беседа **др. Владана Ђорђевића.** (Свршетак.)
8. Виљем Еварт Гледстон, председник инглеског кабинета. (Животопис.)
9. **Др. Валтазар Богишић.**
10. **Књижевни извештаји.** а) Најважнији проналасци од Стев. В. Поповића. б) Из позоришта од Свет. Вуловића. в) Хасан-ага. Од Милорада Шапчанина. г) Путовања по новој Србији. Пише Срет. Љ. Поповић.

ДОДАТАК.

11. Слике из културног живота словенског. Од **Едв. Јелинека.**
12. Нове зграде у Бечу.
13. Свето дрво на Урвини планини.
14. Прегледне белешке. (Књижевност. Новинарство. Црква и школа. Технологија. Ситнице. Умрли.)
15. Коњички скок.

II. СЛИКЕ.

Др. Валтазар Богишић. — Виљем Еварт Гледстон, председник инглеског кабинета. Нове зграде у Бечу: Варошка кућа. Универзитет. Парламенат. Берза. Дворско позориште. — Свето дрво на Урвини планини, цртао Звержина.

Администрација „Српске Зоре“
Wien, VII. Burggasse 24.

Сад је баш изишао из штампе

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује **А. Хаџић.**

Књига 122.

Свеска II. за годину 1880.

(Штампан је у срп. нар. задружној штампарији. — 8° стр. 138.)

У овој су свесци ови чланци: I. Основа лепоте у свету с особитим обзиром на српске народне песме. (Наставак.) Написао др. Лаза Костић. — II. Матица српска. Друго доба (1837 до 1842.) У спомен матичине педесетогодишњице пише А. Хаџић. — III. У плиткој води. Слика из српскога живота, написао Стеван В. Поповић. — IV. Расток, и како се њиме бојадише коса, од проф. Мите Петровића. — V. Женидба у Срба на селу, од Ј. Миодраговића. — VI. Књижевност: Приповетке Милорада П. Шапчанина. Оцена дра Милана Савића. — Јурмуса и Фатима, прича М. Ђ. Милићевића. Оцена Ст. В. Поповића.

Цена је овој свесци 70 новч., а добити се може у познатих књижара и комисионара матичиних и код књиговође матичиног Арона Поповића у Новоме Саду.

Претплатницима, који су се са 2 фор. претплатили на све 4 свеске „Летописа“ за г. 1880, послаће се ова свеска за који дан.

Чланови матичини, који су исплатили цео прописани улог за чланство т. ј. 50 фор. а. вр. добиће „Летопис“ на поклон, ако пошљу благајници матичиној 50 новч. за поштарину.

И овом приликом умољавају се сви родољуби српски, а нарочито чланови матичина, којима је стало до књижевног напретка, да се заузму око скупљања претплатника на „Летопис.“

Курс бечке берзе 28. апр. (10. маја.)

5% металица	72.65
5% народног зајма	73.40
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.57
Наполеондори	9.48
Немачке марке	58.70

ПОЗИВ
на
БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

што је приређује **српска виша девојачка школа** у Новоме Саду, уз пријатељско суделовање гђа: Марте Станојевића и Софије Панајотовића; гђце Јелене Угљешићеве и г. Ј. Грчића проф. 10. (22.) маја о. г. у срп. позоришној дворани у корист сиромашним ученицама овог завода.

Улазна цена од особе 1 ф., а за породице са 3 и више особа 3 фор. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. — Улазнице се могу добити у књижарама: Браће М. Поповића и Луке Јоцића и друга а на дан Беседе у вече на каси.

Почетак у 8 часова у вече.

Ред беседе: 1. „У пролеће“ пева лик више девојачке школе. 2. „Ecume de perles“ од Карла Фоса, свира ученица Марта Будимирова. 3. Речитатив и арија из опере: „Der Freischütz“ од Вебера, уз гласовирску пратњу пева гђа С. Панајотовићка 4. „Grand duo brillant“ од Херц-а за гласовир на четир руке свирају гђа: М. Станојевића и г. Ј Грчић. 5. „Певачка клетва“ од Уланда, превео М. Шапчанин, декламује ученица Зорка Стефановића. 6. „Лађарева песма“ од Абта, уз гласовирску пратњу пева гђца Ј. Угљешића. 7. „Зулејка и Хатем“ дујет од Мендлсона, уз гласовирску пратњу певају гђа С. Панајотовића и г. Ал. Јорговић. 8. „Тичије певање“ од Топаловића, пева лик више девојачке школе.

Ред пловидбе

путничких пароброда од 21. априла почињући, до даље наредбе.

од **Новог Сада** у **ЗЕМУН**: сваки дан изузимајући уторник, у ½5 сата по подне.

од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ** средом и недељом у ½5 сати по подне.

од **Новог Сада** у **ОРШАВУ-ГАЛАЦ и РУШЧУК-КОСТОЛИ**: понедељником, четвртком, и суботом у ½5 сати по подне.

од **Новог Сада** у **ПЕШТУ**: сваки дан изузимајући петак у ½11 сати пре подне.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упразњено општ. учитељско место у Српској Пожежени крашовачке жупаније овим се стечај до 14. јула расписује.

Плата је у готовом новцу 300 форината, слободан стан из једне собе и кујне са баштом и 12 кубични метара дрва.

Учитељ мора знати српски, романски и мађарски, које има са доказима засведочити, које је вероисповести, старости, свршене науке и положени испит педагогически као и дојакошње занимање.

Знање црквеног пјенија које има у цркви обављати.

Молбенице се имају на министарство богочасти преко школског надзорника штилизиране са 30 новчића штемпла послати.

Српска Пожежена 1. маја 1880.

1—1 ШКОЛСКИ ОДБОР.

Купељ Топуско у Хрватској

(хрватски Гастајн.)

Почетак сезоне I. свибња.

Од Сиска (постаја јужне железнице и савског пароброда) 47 а од Карловца (железничка постаја) 57 километара удаљена, посједује веома хасновите блатне купељи као и топла рудна врела од 39—46° Реом. која гледе свога састава и делатности оним у Гајстану наличе и којима се остареле болести, улови, кљенитавица, назеби, болни сглобови и кости, шкрипи, женске болести, телесна слабост и т. д. излечити могу.

Елегантне нове купељи, парне купељи, станови, одговарају свима захтевима новог времена. Цене купања, хране, станова и послуге установљене су по области тако прилично, да их и мање имућни лако подмирити могу.

Красан перивој, лепа шеталишта, излети у дражестну околицу, благо поднебље, лов, гласба, плес, књижница и друге забаве пружају посетнику угодност и веселје.

У месту је пошта и брзојав. Даље обавештаје даје купалиштна управа у Топуском. 3—3

„АГРИКОЛА“

деоничко друштво за осигурање против туче у Будим-Пешти

(деоничка главница 400.000 фор.)

Друштво осигурава сваковрсне земаљске плодове против туче уз најјефтинију премију и најпробитачније увјете, те за усјеве, који остану неоштећени **попушта од премије у напред:**

а) 50% за сваку врсту влата, ужени усева, кукуруза, репе итд.

б) 20% за вино и дуван.

Ad а) даје се попуст ако штета износи до 5%.

Поближе обавештаје дају као што и осигурања обављају сви заступници **„North-British and Mercantile“ друштво осигурања против пожара** који су уједно и заступници „Агриколе“, као и главно отправништво

3—3 „АГРИКОЛЕ“ У Н. САДУ

B. Teubner.

Оглас.

Код браће Карапешића у Београду упражњено је једно место спомоћника у гвожђарској а исто тако и једно место у стакларско-порцуланској радњи. Они који би желили ова места заузети, нека уз писмену понуду пошаљу сведочбе од своје досадање службе у овим радњама и поред тога означе како плату коју су досад имали, тако и ону коју имати желе на годину дана, нерачунећи храну и обиталиште које ће уживати. 1—3

КУПЕЉ ТОПУСКО.

Част ми је, славно путујуће обћинство обавестити, да ће почевши од 1. маја т. г. између железничке и паробродске постаје Сиска и купељи Топуско редовито по мени уређени брзовоз обћити и то: полази први брзовоз дне 1. маја у 6 сати у јутру из Топуског, постаје у Глини пред „Народном гостионом; у Петрињи у свратишту код „Сидра“; препочива у Сиску код „цара аустријскога.“ На свима овим постајама прима по могућности путнике уз следећу цену за једну особу:

Од Топуског до Глине 60 нов.
„ Глине до Петриње 1 ф. 40 нов.
„ Петриње до Сиска 1 ф.

Деца до десете године плаћају половицу речене пристојбе. Путницима припада надаље право безплатне вожње њихове пртљаге до 25 килограма; сваки сувишак подмириће се са 2 нов. од килограма. Следећегег дана враћа се брзовоз из Сиска и прима путнике по горњем ценику на реченим постајама.

Друге прилике стављам на све стране уз најумеренију цену.

Никола Шкара,
закупник купељи.

1—8

За сваку газдарицу неопходно нужно!

цес. краљ. привилегисани

ПРАШАК ЗА ПЕЦИВО

прве аустријске творнице прашкова за пециво

од Carl Russ & Comp.

Wien, I. Bez. Weihburggasse 21

Наш прашак за пециво (издашни или суви квасац) подпуно замењује ма какав други квасац. Не квари се никад, може се дакле на прибору држати, даје пециву финији укус покрај уштеде у јајима и масти, успоставља брзо и једнако ражњење теста боље него најбољи квасац, уштеђује много времена, јер се немора чекати да тесто узкисне, шта више ни код уштипака, и неможе никад надимање да проузрокује. — У паклицама по 5, 20 и 50 нов. Упозорује се на потварине, које никакве вредности немају.

Препродавци добијају умерен рабат. 3—12

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.